

N. Császi Ildikó

Új névtípus a tulajdonnevek helyesírásában: a tárgynevek

A magyarországi mozdonyok és mozdonykocsik nevei

egyetemi docens

Károli Gáspár Református Egyetem – Partiumi Keresztény Egyetem

ncsasziiildiko@gmail.com

Absztrakt

A tulajdonnevek közé új névtípusként bekerült a tárgynevek kategóriája a helyesírási szabályzat 12. kiadásába. Az AkH. 12. 171. szabályzati pontja foglalkozik a tárgynevek helyesírásával. Ebben követi a 2004-ben már az Osiris Kiadónál megjelent kiadvány (Laczkó–Mártonfi 2004: 175–8) főbb típusait. Tanulmányomban az új tulajdonnévi névcsoportba tartozó tárgyneveken belül a magyarországi mozdonyok és mozdonykocsik neveivel foglalkozom. A mozdonynevek között előfordulnak hivatalos nevek, illetve becenevek is. A gőzmozdonyok névadási jellemzői kezdetben egyedi nevek voltak, főként helynevek szerepeltek átvitt névadással, néhány személynév is előfordult. Később, a tömegtermeléssel a hivatalos elnevezés inkább a típus és szám megjelölést részesítette előnyben, ekkor már inkább a becenévadás jellemzőit figyelhetjük meg a mozdonyok nevei között. A mozdonynevek helyesírása követhető az általános helyesírási szabályok szerint. Az egyedileg adott tulajdonnevek nagy kezdőbetűsek, akár átvitt tulajdonnevek, szónevek vagy jelnevek, egy- vagy többbeleműek: *Kati, Gigant, Bivaly, Prünttyőke, Hruscsov Dízel, Matricás Taurus*. A mozaikszavak alapján alkotott nevek pedig a betűszók írásmódját követik: *FLIRT, TRAXX*; illetve a szóösszevonását: *Radony, Talent, Balcsi-Mot*.

Kulcsszók: tárgynevek, mozdonynevek, egyedi tulajdonnevek, mozaikszó-alkotással alakult nevek

A new type of name in the orthography of proper nouns: object names

The names of locomotives in Hungary

Abstract

The 12th edition of Helyesírási Szabályzat (Orthographical Regulations) has included the category of object names among the proper nouns as a new type of name. Rule nr. 171 of the Regulation deals with the orthography of object names. It follows the main types of an earlier edition which was published by Osiris Publishing House in 2004 (Laczkó–Mártonfi 2004: 175–8). In my paper I deal with the names of locomotives in Hungary, this category belonging to the new category within the proper nouns. The names of locomotives include both official names as well as nicknames. As far as the naming of steam engines is concerned, in the beginning it was characteristic to give them unique names, which were usually metaphorical, containing toponyms, and sometimes anthroponyms. Later, in the period of mass production, the official name consisted of the type and number, and this is when one can observe the appearance of nicknames. The orthography of locomotive names follows the more general orthographic rules. The unique names are spelled with a capital letter, regardless of the name type (metaphoric proper name, wordname, sign name, consisting of one or more morphemes): *Kati*, *Gigant*, *Bivaly*, *Prüntyőke*, *Hruscov Dízel*, *Matricás Taurus*. The names which were created as acronyms, follow the orthography of acronyms: *FLIRT*, *TRAXX*, or the orthography of blends: *Radony*, *Talent*, *Balcsi-Mot*.

Keywords: object names, locomotive names, unique proper names, names created as acronyms

1. Bevezetés. A tulajdonnevek közé új névtípusként bekerült a tárgynevek kategóriája, ide tartoznak a nemzeti ereklyék, a járművek, a fegyverek, a hangszerek, a híres drágakövek stb. nevei. A tárgyak tulajdonnévi jelölése rendszerint egészen kis közösségek szokása, elsősorban a beszélt nyelvben vagy a kifejezetten informális írásgyakorlatban találkozunk velük. Ezeknek a neveknek kevésbé van leíró, információs értékük. A nyilvánosság legfeljebb közismert személyiségek vagy kisebb közösségek tárgyelnevezéseit ismerheti meg irodalmi alkotások vagy a média révén („*Piroska, aki leváltotta a nagymamát: MÁV MDmot*”: Fürjes 2024). A leginkább elterjedt tárgynév főként iskolákban a *Samu*, a csontvázmodellek elnevezése.

A tárgynévadás az állatnévadáshoz hasonlóan antropomorfizál. Éppen ezért a tárgynevek között a legjellegzetesebbek a járműnevek. Nagyon sokan nevezik el az autójukat, melyek között találunk átvitt tulajdonneveket: *Szergej, Bonifác, Gizi, Hanzi, Sárka, Zápor Jóska*. De megjelennek szónevek (közszókból alakult tulajdonnevek: *Hercegnő, Szamóca, Tűzgolyó, Citrom, Kópé, Kék Villám, Piros Nyíl, Kompresszor, Doktor úr*, de léteznek jelnevek (jelentés nélküli szóalkotások) is: *Szűszí* – szürke Citroen, *Pipő* – piros Peugeot, *Coki* – a COK rendszámból. Ugyanakkor ismertek háztartásgép-nevek is. Talán legáltalánosabb a mosógépek női névre keresztelése: *Gizi, Maris, Rozi, Böske, Masa* (Laczkó–Mártonfi 2004: 175).

Az 1999-es *Helyesírási szótárban* (Deme–Fábián–Tóth 1999) jelennek meg először a tárgynevek, bár gyanítható, hogy a nagy kezdőbetűs írásmód valójában a szakralitásra utal, s nem tárgynev voltuk miatt kapnak nagy kezdőbetűt: *Szent Jobb* (nemzeti ereklye), *Szent Korona* (nemzeti ereklye), *Szent Korona-tan*. Kategóriaként az Osiris-féle *Helyesírás* tárgyalja elsőként a tárgyneveket: előző példákon kívül még: *Titanic [titanik] titanicos* || *Titanic-katasztrófa*. A kötet Tanácsadó részében bemutatott kategorizáció: hajónevek; mozdonyok, léghajók, repülőgépek neve; úrjárművek és más űrobjektumok neve; vonatjáratok neve; hálózati számítógépek neve. A szabályzatbeli kategorizáció az Osiris-féle csoportosítást követi. A Tóth Etelka által szerkesztett *Helyesírási szótár* (2017) pontosan követi az MTA 2015-öt (Mártonfi 2020: 63–91)

Az AkH. 12. 171. szabályzati pontja foglalkozik a tárgynevek helyesírásával. Jellemzőjük a nagy kezdőbetűs írás, gyakran több elemből állnak. Az elemek minden tagját nagy kezdőbetűvel írjuk (általános jellemző) – ezzel segítjük a névrészhez tartozás tudatát. A tárgynevek típusai a szabályzatban:

- Nemzeti ereklyék neve: *Szent Jobb, Szent Korona* stb.
- Hajónevek: *Kisfaludy Sándor, Titanic, Santa Maria* stb.
- Régi mozdonynevek: *Nádor, Deáki* stb.
- Úrjárművek neve: *Apollo, Luna, Szaljut* stb.
- Fegyvernevek: *Durandal* (Roland kardja), *Excalibur* (Artúr kardja), *Baba, Kövér Berta* (ágyú) stb.
- Hangszernevek: *Lady Blunt* (egy Stradivari-hegedű), *Ignác* (a székesfehérvári bazilika harangja) stb.
- Gyémántnevek: *Kohinoor, Rózsaszín Párduc* stb. (AkH. 12. 171).

A járművek közül rendszerint a hajókat nevezték meg, ugyanis a hajók többsége nem tömeggyártásban készül. A nevet általában a hajó testén és a hivatalos dokumentumokban is feltüntetik. A hajók elnevezése nagyon régi időkre vezethető vissza: például az *Argó* a görög mitológiából ismert hajónév; az egyik velencei dózse hajójának a neve *Bucintoro* volt; Kolumbusz a *Santa Mariával* érte el Amerikát, két kísérlőhajójának neve pedig *Pinta* és *Nina* volt. A 19. században híres volt a két teaszállító klipper, az *Ariel* és

a *Taeping* versenye. Robert Fulton gőzhajója a *Clermont*, az első magyar dunai gőzhajó a *Carolina*, a balatoni pedig a *Kisfaludy Sándor* nevet viselte. Az 1912-ben elsüllyedt személyszállító gőzhajó, a *Titanic* legendássá vált (Laczkó–Mártonfi 2004: 175). Amíg nem tömegtermeléssel készültek – a hajók mintájára –, a mozdonyoknak, léghajóknak, repülőgépeknek is nevet adtak.

A komáromi hajógyárban készül hajók neveit kutatta Baukó János, aki 93 hajó-nevet tipologizált. Főként helynévből (közel 55%) származó nevet adtak a hajóknak: *Adony, Váh, Vysoké Tatry, Ibisa, Balkan*, de jelentős számú (21%) személynévi eredetű hajóneveket is találunk a vizsgált anyagban: *Petőfi, Štúr, Rastislav, Princess Elisabeth, Fortuna* stb., illetve csillagneveket (10%): *Andromeda* és egyéb neveket (11%): *Partizan, Rekreant, Gracia*, melyeket a megrendelők választottak a hajóknak (Baukó 2008: 151–5).

Balázs Géza 75 kenunév alapján mutatta be a névtípusokat tanulmányában: vannak köztük hagyományos, földrajzi nevekből származó hajónevek: *Adria, Olt*, illetve nagy hajók átvett nevei is: *Huba, Auróra*, de jelentősek a kenu eredetére utaló indián nevek: *Gyors nyíl, Tollaskígyó, Villám*. A legtöbb névben a sporthajózás, vízi evezés körülményei jelennek meg: *Izomláz, Vízhólyag, Csavar-go, El-süllyedünk, Magyar Olimpiai Ivócsapat*, illetve a mai folklór is jelen van: *Turbó Rudolf, Pelikán Elvtárs, Kató néni tehene*, különleges kenunevek: *Vattatyúk, Zöldkövő* (Balázs 1993. 20–3).

A közlekedési eszközök névadási jellemzőinek vizsgálata a névkutatások kevésbé hangsúlyos területe, ennek tipologizálására és márkanevektől való elhatárolására a közel-múltban Kovács László vállalkozott (Kovács 2021). A polgári közlekedési eszközök következő tipológiai rendszerét alkotta meg:

1. Vízi közlekedési eszközök nevei

1.1. hajók nevei: *Titanic, Cutty Sark, Badacsony*

1.2. tengeralattjárók nevei: *Nautilus, Trieste*

1.3. egyéb vízi közlekedési eszközök nevei: *ASView, SM300* (vezető nélküli hajók)

2. Légi közlekedési eszközök nevei

2.1. repülőgépek nevei: *Jumbo Jet, Dreamliner, Triple Seven*

2.2. helikopterek nevei: *K-Max, Ecureuil*

2.3. egyéb légi közlekedési eszközök nevei: *Zeppelin, Hindenburg, Yokoso! Japan* (léghajók nevei)

3. Szárazföldi közlekedési eszközök nevei

3.1. vasúti közlekedési eszközök nevei: *Rocket, Taurus, Ludmilla*

3.2. közúti közlekedési eszközök nevei: *Kispolák, Kacska, Zöldséges Merci*

3.3. egyéb szárazföldi közlekedési eszközök nevei: *Lexion, Dominator, Boomer* (mezőgazdasági gépek nevei)

4. Űreszközök nevei

4.1. űrhajók nevei: *Enterprise, Discovery*

4.2. űrszondák nevei: *Helios, Dragonfly, Pioneer*

4.3. műholdak nevei: *Amos, Thor*

4.4. egyéb űreszközök nevei: *International Space Station* (Kovács 2021: 43)

Tanulmányomban a 2015-ben megjelenő helyesírási szabályzatban (AkH. 12) új tulajdonnévi névcsoportba tartozó tárgyneveken belül a magyarországi mozdonyok és mozdonykocsik neveivel foglalkozom. A tárgynévhez járműtípusként kapcsolódó vonatjáratok elnevezéseire nem térek ki, ezzel korábbi tanulmányok részletesen foglalkoztak (Goda 1997; Perger 2023). A mozdonyok neveire korábban Mizser Lajos utalt tanulmányában, amelyeket mozdonyvezetőktől gyűjtött (Mizser 1981), illetve néhányat Perger Imre is bemutatott (Perger 2004).

2. A gőzmozdonyok elnevezései. A Magyar Központi Vasút (MKpV) 1845–50 között 33 mozdonnyal rendelkezett, egyedi neveket kaptak, a sorozat tagjait a vasúti vonalakhoz igazították.¹ Az 1846-os *Debreczen* egyedi darab, a Meyer mozdonygyártól. Eredetileg építőmozdonyként (önmaga elé lerak egy sínszakaszt) szolgált. A Pest-sorozat tagjai a *Pest, Buda, Pannonia* és *Pozsony* nevet kapták. A mozdonyokat a belga Cockerill szállította 1845-ben. A Felépítésük William Norris *Philadelphia* gőzmozdony típusának felelt meg. A *Pest* és *Buda* mozdonyokkal 1846. július 15-én megindult az első magyar vasúti szakaszon a közlekedés az MKpV Pest–Vác vonalán. 1846-ban elkészült a Vác-sorozat, szintén Cockerill gyártásúak: *Vác, Neograd, Esztergom, Komárom, Hont, Borsod, Nyitra és Héves*. Ezeknek a Cockerill mozdonyoknak az ismert beceneve: *Krokodil*.

1846-ban a bécsi mozdonygyár első egyedi terméke a *Bets* nevet kapta. A gyár újabb mozdonyok gyártásába kezdett. 1846-ban a *Nádor és István* párban készült el. 1847-ben a bécsi Haswell mozdonygyárból származik a Cegléd-sorozat: *Czegléd, Abony, Pilis, Monor, Alberti, Irsa, Visegrád, Üllő, Szolnok, Bihar*. 1847-ben készült szintén a Haswell bécsi mozdonygyár termékeként: *Erős, Érsek-Ujvár, Tisza és Duna*. 1848–49-ben: *Nagy Körös, Villám és Csillag*.

1850-ben a Magyar Központi Vasút átkerült a Császári és Királyi Délkeleti Államvasút kezébe. 1950–55-ig további 93 mozdony² épült meg, ebből 73 magyar helynévi nevet kapott, és az egykori Magyarország területén közlekedett:

- Folyónév (7): *Berettyó, Garam, Ipoly, Körös, Maros, Rakos, Vágh*;
- Térszinformanév/sziget (5): *Csepel, Cserhat, Fatra, Mátra, Táttra*;
- Tájnév/megyenév (9): *Bacs, Békés, Csanád, Csongrád, Gömör, Hegyallya, Tolna, Torontal, Zemplin*;

¹ Ungarische Centraleisenbahn (UCB) 1845–1850 <https://www.pospichal.net/lokstatistik/55401-mkv.htm>

² k. k. südöstliche Staatsbahn <https://www.pospichal.net/lokstatistik/14004-suedoestlstb.htm>

- Településnév (52): *Arad, Babolna, Baja, Barcs, Bazin, Deáki, Dévény, Dioszegh, Dunakesz, Eperjes, Félégyháza, Fored, Galantha, Galgocz, Gonyü, Gyula, Hatvan, Holics, Horgos, Jász-Berény Kalocsa, Karczag, Kecskemét, Kis-Telek, Kövesd, Léva, Losoncz, Mako, Mezőhegyes, Miskolcz, Monostor, Munkács, Nana, Palota, Sáros-Patak, Sellye, Síró, Somorya, Szabács, Szathmaz, Szegedin, Szent-Miklos, Szered, Szobb, Szombor, Szt. Marton, Temesvár, Tokaj, Tornocz, Udvard, Vecsés, Veröcse.*

A tömegtermelés elindulásával később a mozdonyok már nem egyedi nevet kaptak, hanem sorozatszámot. Ettől kezdve a mozdonyok elnevezései már inkább a becenévadás motivációját mutatják. A Magyar Királyi Államvasutak 202-es sorozatszámú gőzmozdonya 1867-ben, a párizsi világiállításon aranyérmert nyert, innen kapta *Aranka* nevét. A milánói világiállításon az 1906-ban készült hatalmas méretű mozdonyok nagy feltűnést keltettek, és aranyérmert nyertek, a becenevük bibliai eredetű: *Góliát*.

A MÁV Gépgyár 220 sorozatú gőzmozdonya a hangjáról a *Kávédaráló* becenevet kapta. Később a 222 sorozatú gyorsvonati mozdonyát különleges megoldásnak számító tandem gépezettel gyártották, innen kapta becenevét is: *Tandem*. A 236 sorozatszámú mozdonyra a személyzet védelmére ablakos vezetőfülkét szereltek fel, innen kapta a becenevét: *Pávaszem*. A MÁV 22 (később 275) sorozata egy magyar szertartályosgőzmozdony-sorozat volt, beceneve: *Nyalóka*, az egyik legsikeresebb magyar gőzmozdonytípus. A legnagyobb sebességű magyar gőzmozdonyok a MÁV 242 sorozat szertartályos mozdonyai voltak, becenevük *Szellem*, illetve *Koporsó* a formája miatt. A MÁV 301 sorozatú gőzmozdonya építésének idején Európa egyik legnagyobb teljesítményű gyorsvonati mozdonya volt, amely a tengelyelrendezése alapján amerikai nevet kapott: *Pacific*. Ez alapján becézték a 301-eseket *Pacifik*-nak vagy röviden *Paci*-nak, de ismert még a teljesítménye miatt a *Király* becenev is. A 302-es sorozat eredetileg a déli vasút (Bécs–Trieszt) 109-es mozdonysorozata volt, mikor a MÁV-hoz került, a két csillogó réz gözdóm miatt nevezte el egy kisgyerek *Két aranykoronás*nak. A 325-ös sorozatú tehervontatású mozdonyok a jellegzetes hangjuk alapján a *Kappan* nevet kapták. A 326-os sorozat a leghosszabb ideig szolgálatot teljesítő magyar nagyvasúti gőzmozdonytípus, beceneve: *Kacsa*. A sorozat egy darabja (326.2525) egyedi nevet is kapott: *Lukács Béla*. A 327-es sorozatú mozdony sok nyűgje miatt kapta a *Királykisasszony* nevet. A MÁV 328-as sorozata a két világháború közötti időszak jellegzetes gyorsvonati gőzmozdonytípusa volt, beceneve: *Gólya*. A 335-ös sorozat a mozdonyásátrón lévő ablakok miatt kapta a *Szemüveg* becenevet. A 342-es sorozat elővárosi mozdony volt, a *Pulyka* becenevet kapta. A 370-es sorozat *Gábor* becenevet kapott, egyik darabjával a szegedi MÁV-állomáson találkozhatunk. Szintén keresztnevi, *Kati* becenevet kapott a legismertebb mellékvonali mozdony, a 375-ös sorozat, egyik darabjával a csopaki állomáson találkozhatunk. Kisöccsének tekintik a mozdonyok között a 376-os sorozatot, beceneve: *Hektor*. A második világháború

után Truman amerikai elnök elnöksége idején kerültek hozzánk amerikai gyártmányú mozdonyok (411-es sorozat), ezeket *Truman* becenévvel illették. A 422-es sorozatú gőzmozdonyok az első hazai hegyipálya-mozdonyok voltak, becenevük: *Jónás*.

A MÁV 424-es sorozat egy legendás gőzmozdonytípus, egykor a magyar ipar büszkesége volt. Ereje miatt kapta a *Bivaly* nevet. De említik még *Nurmi* néven is: Paavo Nurmi finn futóról és olimpikonról, akit repülő finnként is emlegetnek. A magyar gőzmozdonyok közül a 424-es volt a legsikeresebb. A típus szolgálata hosszú ideig tartott, az 1920-as évektől a személyvonati gőzvontatás 1984-es megszűnéséig.

A MÁV 442-es sorozatú gőzmozdonya a MÁV elővárosi, személyvonati forgalomban alkalmazott mozdonytípusa volt. A 342-es sorozatnál egy kerékpárnyival nagyobb mozdonyt *Nagypulykának* és *Kanpulykának* becézték. Az 52-es sorozatú mozdony a Harmadik Birodalom legfontosabb úgynevezett hadimozdonya volt. Ezek német hadimozdonyok, melyek szovjet hadiszákmánnyá lettek, majd Hruscsov elnöksége idején onnan kerültek hozzánk dízelmozdonyok helyett, innen kapták a *Hruscsov Diesel* becenevet („Egy 520-as sorozatszámú háborús német gőzmozdony – a vasutasok »Hruscsov Diesel«-nek hívják, mert mi a Szovjetuniótól kaptuk őket” – Moldova György: *Akit a mozdony füstje megcsapott*), de nevezték még *Bumbardónak* is a gyártó után. A 601-es sorozat Európa egykor legnagyobb, legerősebb mozdonya hegyi univerzális mozdonyosorozat 2950 LE maximális teljesítménnyel, ezért nevezték *Gigantnak*.³

3. A dízelmozdonyok és motorkocsik elnevezései. Az M28-as sorozatú tolatómozdonyokat 1955-ben kezdte el gyártani a győri Magyar Vagon- és Gépgyár. Területileg eltérő beceneveit apró mérete miatt kapta: *Mazsola*, *Muki*, *Prüntöke*, *Babetta*, *Nyünyüke*. Az M31-es sorozatú, dízel-hidraulikus erőátvitelű *Zetor* a nevét az azonos nevű csehszlovák traktorról kapta. A mozdonyok nemcsak a MÁV-nál, hanem a legkülönbébb iparvállalatoknál is dolgoztak, Dunaújvárosban a vasmű iparvasútja volt ez a típus. Az M32-es *Gokart*-okat, a dízel-hidraulikus mozdonyokat a Ganz-MÁVAG 1972-től gyártotta. Nevét gokartos hangzása miatt kaphatta. A M38-as sorozat vontatási feladatot látott el, illetve mellékvonali tehervonatokat továbbított. Beceneve *Vakond*, mert metróépítésben is használták. Az M40-es mozdony *Púpos* becenevét a kiálló vezetőállásáról kapta, amely szinte púpként áll a mozdony két orr-része között. Az M46-os az M40-es rövidebb változata, ennek megfelelően *Kispúposnak* hívják. Az M41-es leggyakrabban használt beceneve *Csörgő*, becézve: *Csöri*. Nevét a mozdony motorjának csörgő hangja után kapta. A motorcserén átesett, remotorizált „remot” (M41 2300-as sorozat) mozdonyok hangja csendesebb és jellegtelenebb lett, így ezeket gyakran *Hörgő* névvel illetik. Az M41 2001–2002-es kísérleti-prototípus mozdonyok a *Belfegor* nevet kapták az akkor bemutatott *Belfegor a pokolból* című film után. A *Pilsztik* név a licencelő francia gyár neve után

³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarországi_mozdonyok_és_motorkocsik_beceneveinek_listája

lett a mozdony beceneve Debrecenben és környékén. Az M42-es prototípusa a *Szörnyella* nevet a GYSEV-nél kapta, mivel eleinte nagyon sok gyerekbetegsége volt, ezért szinte mindig szolgálatképtelen volt. Az M43-as a *Dácsia*, *Kisdácsia* nevét román származása miatt, valamint a hasonló nevű (*Dacia*) személygépkocsik legendásan csapnivaló összeszerelési minőségére is utalva kapta. A *Kisdácsia* nevét azért kapta, mert ebben van a kisebb motor. Az M47-es sorozat egy magyar B'B' tengelyelrendezésű, Romániában gyártott dízelmozdony-sorozat. Beceneve: *Dacia*, *Nagydácsia*. Az M44-es sorozat a MÁV legnagyobb darabszámú, Bo'Bo' tengelyelrendezésű tolatómozdonya. Beceneve: *Bobó*, *Bogrács*.

A magyar közösségi közlekedés történetében kultikus járműnek számít, az egyik legikonikusabb mozdony, az M61-sorozat, a MÁV részére szállított fővonalai dízel-villamos erőátvitelű, Co'Co' tengelyelrendezésű dízelmozdony-sorozat. Beceneve: *Nohab*, a svéd gyártó nevéből, a NoHAB (Nydqist och Holm Aktiebolag svéd gépgyár Trollhättanban) mozaikszó-alkotással. De emellett külseje miatt *Turcsiorrú*-nak is becézték. Az 1980-as évektől kezdve már főként a Balaton északi partján teljesített szolgálatot. A szovjet vezetés rossz szemmel nézte, hogy egy semleges ország elragadja tőlük egy szövetségesük piacát, a MÁV ezt követően a szovjet gyártmányú M62-es sorozatszámú *Szergej* vásárlása mellett kényszerült dönteni. Az M63-as sorozat a legnagyobb teljesítményű fővonalai dízel-villamos erőátvitelű dízelmozdony-sorozat. Több beceneve is ismeretes: *Gyík*, *Buldog*, *Dízelgigant*, *Olajkirály*. Szintén orosz származásra utal a *Ludmilla* becenevű mozdony (648) elnevezése, melyből a német vonalakon is sok közlekedett.

A mozdonyok mellett megjelentek a motorvonatok is a gyártásban. A motorvonat olyan saját erőgéppel felszerelt, több járműegységből álló vasúti vontatójármű, amely utasok vagy teheráru szállítására is alkalmas. A világhírű budapesti Ganz vállalat által gyártott BCMot-, BCymot- és BCnymot-sorozatok a MÁV és a GYSEV mellékvonalai motorkocsi-sorozatai voltak (erre utal a B a sorozatnévben). A sorozat közel 50 éven keresztül szolgált a magyar vasúttársaságok állományaiban. A BCMot a tetőn elhelyezett hűtőkről kapta a *Frigyláda* becenevet. A Bbmot a sorozatjelzést („Bb”) kiejtve kapta a *Böbe* becenevet.

A 30-as években a sorozatszamos elnevezések mellett visszatértek a tulajdonnévi elnevezések a motorkocsik gyártásakor. A MÁV-nak a Ganz vállalat által gyártott *Árpád* típusú motorkocsija (Aamot) Magyarország első gyorsnáautóbusz-típusa volt. Meghajtására Jendrassik György egy 220 lóerő teljesítményű hathengeres dízelmotort fejlesztett ki. A meggyvörös és krémsárga színezésű motorkocsi, akkori meghatározása szerint sínautóbusz, formáját a lehető legkisebb légellenállás figyelembevételével alakították ki. Az *Árpád* 1934. június 4-én teljesítette az első üzemi futópóbát. Az *Előd* nevű, 21-es pályaszámú második motorkocsi műszakrendőri próbáját 1934. november 20-án tartották, az *Árpád* és az *Előd* a Budapest–Bécs viszonylaton közlekedett. A 22-es pályaszámú a *Huba* és 23-as pályaszámú a *Tas* nevet viselő motorkocsik, a 24-es pályaszámú

a *Szent István*, majd röviddel ezt követően a 25-ös pályaszámú a *Szent László* nevű motorkocsi. A *Szent István* motorkocsit kísérleti automata sebességváltó berendezéssel látták el, amely mentesítette a járművezetőt a sebességváltás feladataitól. 1940-ben állt forgalomba a sorozat utolsó, 26-os pályaszámú, hetedik tagja, a nagy király születésének közelgő félezer éves jubileuma tiszteletére *Mátyás Király* névre keresztelt motorkocsi. Az Árpád gépészeti berendezéseivel, de módosított szekrényszerkezettel még egy motorkocsit állított forgalomba a MÁV 1936 januárjában. A MÁV 49-es pályaszámú, *Lél* nevű szalonmotorkocsiját a Ganz gyár Gömbös Gyula miniszterelnök számára építette. A *Lél* 1973-ig teljesített szolgálatot. A háború végén a MÁV állományában csak egy üzemképes Árpád, a 23-as pályaszámú *Tas* maradt. A védett motorkocsit a MÁV Szolnoki Járműjavító Üzem 1987 közepére újból üzemképes állapotba hozta. Az eredeti meggyvörös-krémsárga színekre fényezett motorkocsi a sorozat névadójára emlékezve az Árpád nevet kapta (Villányi 2009: 3–8).

A *Hargita* (Cbmot) motorvonat forgalomba állításakor a Hargita hegyei felé közlekedett. Előzménye a *Székelly* motorvonat-sorozat volt, de a háború miatt tönkrementek és Ausztriába kerültek a legyártott vonatok. A „MÁV-zöld” színűre fényezett motorvonat 1951-ben készült el, a Magas-Tátrán át, hegyi pályán mutatták be. Ez a vonat később kormányzati vonat lett, 1990-ben selejtezték le, majd felújították, és a Vasúttörténeti Parkban ma is látható. Az első, közforgalmi célra helyreállított *Hargita* járművek elkészültére 1954 elején került sor. A Dunakeszi Főműhely által készre szerelt járművek az eredeti, az ablaksávban krémszínű, míg az ablakok alatt meggyvörös fényezést kaptak, és megmaradtak a motorkocsi áramvonalas burkolatába süllyesztett fényszórók is. A másik motorkocsi 1954-ben készült el, a komplett motorvonat végül üzembe állt, a Budapest–Nyíregyháza, valamint a Budapest–Pécs vonalon gyorsvonatként közlekedett. A *Hargita* motorvonat végül nem közlekedett azon a vonalon Budapest és Sepsiszentgyörgy között, amire eredetileg tervezték (Fűrjes 2022). A *Rába-Balaton* motorvonat (Bamot) a 60-as évek elején került forgalomba, *Balcsi-Mot* becenevet kapott. Az MDmot a festéséről a *Piroska* becenevet kapta.⁴

A mellékvonalakon még ma is az egyik legelterjedtebb motorvonat a Bzmot-sorozat, Csehszlovákiában a studentkai vagongyárban gyártották. Sorozatjelében a *B* a másodosztályú utasteret, a *z* kéttengelyes mivoltát jelöli, a *mot* pedig a motorkocsira utal. Elterjedt becenevei: *Kis piros*, *Bézé*, *Tégla* (főleg a Balaton északi partján elterjedt név, vélhetően színére és formájára utal), *Almásláda* (külsője miatt), *Zsuzsivonat* (kis mérete miatt), illetve a Bzmot elnevezésből adódóan: *Buzenyka*, *Bézmot*, *Büzmot*. Ritkább beceneve a *Studentka* vagy *Studi*, de egyes helyeken az MDmot típusokhoz hasonlóan *Piroska*. A motorkocsi rácsos poggyászállító BDzx mellékkocsijainak beceneve a *Börtönbézé*. 2005-ben a MÁV Szombathelyen felújítottatott és kétrészes motorkocsivá egyesített egy

⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarországi_mozdonyok_és_motorkocsik_beceneveinek_listája

Bzmot motorkocsit és egy BDzx mellékkocsit (MÁV 6312), amelynek a *Beziró* nevet adták a Siemens *Desiro* motorvonatokéval megegyező típusú üléseiről. De Iker-Bézének is becézik. A MÁV által használt kétrészes dízelmotorvonat (416), más néven ikermotorkocsi beceneve: *Uzsgyi*. Ugyanez a típus a *Pusztametró* nevet a gyártó Metrovagonmas (metrőkocsik gyártására szakosodott) cég miatt kapta, a kocsiszekrények és forgóvázak szerkezete is egy metrőkocsiból lett átvéve, ezek a motorkocsik főleg alföldi vonalakon közlekednek. Ritkább elnevezései még: *Putyin bosszúja*, *Tégla*. A *Desiro* fantázianevet a Siemens adta a csuklós motorkocsi-sorozatnak (6342). Ebből alakult ki a magyarosított *Dezső* név. A *Dezirosz* a Görögországból érkezett járművek beceneve. A ritkább *Tampon* név a kúpos és hosszúkás forma miatt ragadt a gépekre. A *Katica* becenév a festés színeire utal, valamint ilyen fantázianévvel közlekedtet a MÁV-Start *Desiro* vonatokat a Balaton északi partján. A GYSEV 5047-es sorozatnak két neve is ismert. *Jenci* becenevét a motorkocsi-sorozatot készítő osztrák Jenbacher gyárról, illetve a *Berényi* nevet a GYSEV volt vezérigazgatójáról, Berényi Jánosról kapta.⁵

Dízelüzemű tehermozdonyok is futnak a síneken. A cseh gyártó különféle *Búvárok*-ból építi át. A teljesítménye után el is nevezték *Bizon*-nak, azaz *Bivaly*-nak a mozdonyt, de itthon nem lesz népszerű a 424-esek után. A CZ Lokónál átépített *Búvár* a Fehérvár környéki CER vállalatához került, *Bövény*-nek nevezik. A CZ Loko EffiShunter 1600-as típusú, fizimiskája után *Csillagromboló*-nak keresztelt nagydízel az országban szinte mindenhol feltűnik a CER Cargo tehervonatai élén (Vörös 2017).

4. A villanymozdonyok és motorkocsik elnevezései. Az első villanymozdony 1932. augusztus 17-én állt üzembe a Budapest–Hegyeshalom vonalon, amely a világ első nem kísérleti, egyfázisú 50 Hz-es villamosított vonala volt. A V40-es sorozat, vagy V60-as sorozat megalkotója Kandó Kálmán, a Ganz Villamossági Gyár tervezőmérnöke volt. Becenevét is róla kapta: *Kandó-mozdony*. A V41-es és V42-es mozdonyok Ward Leonard-rendszerűek, róla kapták becenevüket: *Leó*. A V43-as mozdonyba a tervezésekor új megoldásként szilícium egyenirányítót szereltek, innen kapta nevét: *Szili*. A felújított V43 2000-es sorozat mozdonyait tarkább festésük miatt *Papagáj*-nak vagy *Papagájszili*-nek hívják. A sötét színűre átfestett V43 1299-et *Patkány*-nak becézték. A V43 3000-es sorozat a típus festése (a sárga felület oldalra futó része szaggatottá válik) alapján a *Cirmos* vagy *Zebra* nevet kapta. A V44-es egy kísérleti mozdony volt, később a Ganz-Ratkovszky-rendszerű hajtása miatt a *Ratkó* nevet kapta. Ugyanennek a típusnak a *Radony* elnevezése pedig a Ratkovszky-mozdony szóösszevonása. A V46-os több becenevet is kapott. A *Hi-Fi torony* becenevet a középen található vezetőfülke, valamint a gépterek hangfalszerű elhelyezkedése miatt kapta. A *Szöcske* nevet pedig fürgé

⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarországi_mozdonyok_és_motorkocsik_beceneveinek_listája

⁶ *Debütált a CER Bövénye*. <https://iho.hu/hirek/debutalt-a-cer-bolenye-180404>

tolatási mozgásai, valamint kiálló alkatrészei miatt kapta. De nevezték még *Csöpi*-nek is a mérete miatt. A V55-ös a mozdony Bo'Co' tengelyelrendezése miatt kapta a *Bocó* nevet. A V60-as a sok kis átmérőjű hajtott kerék miatt kapta a *Malaclábú* becenevet, utalva a malac rövid lábaira. Magyarországon a V63-as 1972-től a *Taurus*-ok érkezéséig a legerősebb mozdony volt, ezért kapta a *Gigant*, *Gigi* nevet.

A 2000-es években új korszak indult, a MÁV 470-es sorozata a MÁV és a GYSEV vonalain is jár, több becenevet is kapott: a *Taurus* nevet a mozdony megrendelője – az ÖBB – adta a mozdonyoknak. A *Bika* név a mozdony erejére utal. A GYSEV zöld-sárga gépeire a *Repcebika* név is ráragadt azok színe miatt. A GYSEV bérelt mozdonyai pedig a *Matricás Tau*, *Matricás Taurus* neveket is megkapták, mivel a mozdonyokon csak matricát cseréltek (az eredeti ÖBB-matricát levették, helyébe GYSEV-matrica került), vörös színük viszont megmaradt. A *Dórémi* nevet induláskor kiadott hangjuk után kapták. A 480-as sorozat neve, a *TRAXX* a Bombardier gyártó által a típus nevéként kitalált mozaikszó: *Transnational Railway Applications with eXtreme fleXibility*.

Az elővárosi közlekedés megújítására a MÁV 2014-től a Stadler cégtől szerzett be csuklós motorkocsikat (415-ös sorozat) *FLIRT* néven. A fantázianevet a gyártó adta, amely német nyelvű rövidítés, mozaikszó: *Flinker leichter innovativer regional Triebzug* (magyarul: fürge, könnyű, innovatív, regionális motorvonat). A köznyelvben használatos *Flört* név a gyári *Flirt* névnek a *flört* szóval történt asszociációjából származik. A *Delfin* becenevet pedig az orr-rész delfinszerű ábrázatáról kapta. A *Stadi* név a gyártó nevéből (Stadler Rail) ered. 2016-ig 123 db érkezett meg, ezzel a világ legnagyobb FLIRT-flottája a MÁV tulajdonában található. A GYSEV részére szállított harmadik generációs FLIRT-sorozat a 435-ös sorozatszámot kapta, ezeken a vonalakon további 48 jármű közlekedik. A GYSEV zöld-sárga festésű motorvonatait *Sportszeletnek* is szokták becézni. A Stadler *KISS* néven emeletes villamos motorvonatokat kezdett gyártani 2010-től. Azóta több országban is forgalomba álltak különböző elővárosi, távolsági, három-, négy- vagy hatrészes kivitelben. Magyarországon a MÁV 815-ös sorozataként 2020-ban álltak először forgalomba. Az eredeti *DOSTO* név a német *Doppelstock*, azaz duplatörzsű, emeletes szóból származik. 2010 szeptembere óta a Stadler a vonatot *KISS*-nek nevezi, ami a *Komfortabler Innovativer Spurtstarker S-Bahn-Zug* mozaikszava, ami „komfortos, innovatív, vágózni képes elővárosi vonat”-ot jelent. A vágózóképesség azt jelenti, hogy a vonat képes rövid ideig, néhány percig akár 6000 kW fölötti teljesítményt is leadni, amivel megelőzhet más vonatokat rövid kiépítésű nagy/emelt sebességű pályaszakaszokon. A német Bombardier Transportation is gyártott többrészes csuklós motorkocsikat, amelyet még a Waggonfabrik Talbot fejlesztett ki, mielőtt a céget megvásárolta 1995-ben a Bombardier Transportation. A *Talent* elnevezés a német mozaikszóból: a *Talbot Leichter Nahverkehrs Triebwagen* (Talbot elővárosi könnyű motorvonat) kifejezésből származik. A *Talent* magyarul tehetséget is jelent,

ebből alakult ki az *Okoska* becenév (a Hupikék törpikék című rajzfilm-sorozat egyik szereplője után). Az *Angolna* becenevet pedig hosszúkás formája miatt kapta.

A 414-es sorozat (BDVmot) a MÁV-START egyik villamos elővárosi motorvonata, két Bmx típusú betétkocsiból, egy vezérlőkocsiból és egy BDVmot motorkocsiból álló motorvonat. Beceneve: *Hernyó*. A *Selyemhernyó* elnevezés a motorvonat-sorozat utolsó négy tagjára vonatkozik, ahol az egyik Bmx betétkocsi helyett első osztályú Amx kocsi van besorozva. A BVmot 001-es pályaszámú járművet Varga Lászlóról, a MÁV egykori, a Rákosi-korszakban mártírhalált halt vezérigazgatójáról nevezték el. Ugyanakkor az egyik mozdonyvezetőnek szintén Varga László a neve – az ő becenevéről (*Samu*) kapta a típus a becenevét. Az elnevezés az egész motorvonatra értendő. Kisebb változatát (BVhmot), amelyből csak 2 db van, *Kis Samu*-nak becézik. A MÁV 406-es sorozat a Stadler CityLink villamoscsalád egyik tagja, a Szeged–Hódmezővásárhely tram-train vonalra vásárolt dízel-villamos hibrid motorvonat. Az első szerelvények 2021 elején érkeztek Magyarországra. Beceneve: *Vasvilla*, a vasút-villamos szöösszevonása. A fővárosi BSZKRT megrendelésére készült villamosüzemű műszaki karbantartó jármű a *Muki* becenevet kapta, melyből hótakarító változat is készült, ezt *Hómuki*-nak nevezik.⁷

Tehermozdonyok között is találunk nagy teljesítményűeket. A CER Hungary vasút-vállalat négy *TransMontaná*-t üzemeltet, amelyet a Softronic craiovai gyárában gyártottak. Képes 160 km/h sebességgel is haladni. Elődjét *Vörös Sárkány*-nak hívták a színére és erejére utalva (Vörös 2018). A 2010-től gyártott *TransMontana* egyik nagy előnye, hogy jóval nehezebb tehervonatokkal is meg tud birkózni, mint amire a könnyebb, négytengelyes villanygépek képesek, ráadásul kevesebb energiafelhasználás mellett. A tizenhetedik leggyártott *TransMontaná*-val megváltozott a típus kinézete: az új uniós biztonsági előírások miatt ütközésvédelmi energiaelnyelő zónát alakítottak ki az orrában, ennek következtében a mozdony 45 centiméterrel hosszabb lett (Károly 2020).

5. Összegzés. A mozdonynevek között előfordulnak hivatalos nevek, illetve becenevek is. A gőzmozdonyok névadási jellemzői kezdetben egyedi nevek voltak, főként helynevek szerepeltek átvitt névadással, néhány személynév is előfordult. Később, a tömegtermeléssel a hivatalos elnevezés inkább a típus és szám megjelölést részesítette előnyben, ekkor már inkább a becenevadás jellemzőit figyelhetjük meg a mozdonyok nevei között. A harmincas években az Árpád motorvonatok gyártásakor ismét visszatért az egyedi névadás a sorozatszám helyett, de ez később nem folytatódott. Az ezredforduló után a gyártók ismét nevet adnak a mozdonyaiknak, motorvonataiknak, de jellemzően a mozaikszók alkotásával keletkeznek az új vonatnevek. A vizsgálatban az alábbi névadási jellemzőket figyelhetjük meg:

⁷https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarországi_mozdonyok_és_motorkocsik_beceneveinek_listája

- Helynevek: az első gőzmozdonyok esetében ez a névadási forma volt a jellemző, 103 ilyen névvel találkozunk: *Pest, Buda, Deáki Berettyó, Garam, Ipoly, Körös, Maros* stb.;
- Személynevek (tiszteletadás szándékával): *Nurmi, Nádor, Árpád, Előd, Tás, Huba, Szent István, Szent László, Mátyás király, Lél* (Lehel);
- Gyártóról/tervezőről/rendszeréről: *Krokodil* (Cockerill); *Bumbardó* (Bombardier) *Tandem, Bobó, Bocó* (tengelyelrendezés); *NOHAB* (svéd gépgyár); *Pilsztik* (francia); *Desiro* (fantázianév, Siemens); *Rába–Balaton; Kandó, Leó* (Ward Leonard-rendszerűek), *Szili* (szilícium egyenirányító), *Ratkó* (Ganz-Ratkovszky-rendszerű), *Radony* (Ratkovszky-mozdony szóösszevonása), *Stadi* (Stadler);
- Származásáról: *Pacifik, Truman, Hruscsov Diesel; Dácsia, Nagydácsia, Kisdácsia, Szergej* (németeknél: a *Tajga dobja*), *Ludmilla; Tamara; Studenka* (cseh), *Pusztametró* (Putyin bosszúja); *Jenci* (osztrák Jenbacher) = *Berényi* (GySEV vezérig.);
- Típusnevéből: *Bézé, Bizmot, Buzenyka, Bűzmot, Beziro, Iker-Bz* (B = másodosztályú utastér, Z = kéttengelyes, mot = motorvonat); *Böbe* (sorozatneve kiejtve), *Balcsi-Mot*;
- Eseményről: *Aranka* (a párizsi világkiállításon kapott aranyéremről);
- Külső jellemzőjéről: *Pápaszem, Szemüveg, Koporsó; Nyalóka, Púpos, Kispúpos; Tampon, Pusztametró, Téglá, Piroska; Frigyláda, Turcsiorrú; Repcebika* (GySEV zöld-sárgás színe), *Sportszelet* (Flirt GySEV-változata), *Matricás Tau / Matricás Taurus; Malaclábú, Szöcske* (áramszedő csápjá), *HI-FI torony, Teknő*;
- Méretéről, erejéről: *Mazsola, Csöpi, Muki, Prüntőke, Babetta, Góliát, Gigant, Bivaly; Dízelgigant, Bika, Taurus (bika)*;
- Jellegzetes hangjáról: *Kávédaráló, Kappan; Zetor, Csörgő, Csöri, Hörgő; Dórémi*;
- Filmre asszociál: *Belfegor, Szörnyella, Okoska*;
- Állatról: *Bika, Bivaly; Gólya, Kacsá, Pulyka, Kanpulyka=Nagypulyka; Vakond* (metró-építésben is használták); *Gyík, Buldog, Papagáj, Patkány, Cirmos, Zebra, Malaclábú, Szöcske*;
- Keresztnevekről: *Gábor, Kati, Katica, Hektor, Jónás; Bendegúz* (gyermekvasút, az Indul a bakterház szereplőjéről); *Szergej, Tamara; Ludmilla; Samu8* (egykori mozdonyvezető, Varga László beceneve); *Árpád, István*.

A mozdonynevek helyesírása követhető az általános helyesírási szabályok szerint. Az egyedileg adott tulajdonnevek nagy kezdőbetűsek, akár átvitt tulajdonnevek, szónevek vagy jelnevek, egy- vagy többemlűek: *Kati, Gigant, Bivaly, Prüntőke, Hruscsov*

⁸ Ha a Füstiben (Vasúttörténeti Park) járunk – ami nem melleleg Európa legnagyobb interaktív vasúti emlékparkja Budapesten –, ma is sok mozdonyt és motorvonatot csodálhatunk meg. Idén 100 éves a legendás 424-es gőzmozdony. De a nosztalgia jegyében még az államalapítási ünnep hétvégéjén is több retróvonatra szállhatunk fel – *Samu*-val, *Gigant*-tal és retró-*Szili*-vel utazhatunk Budapest és Debrecen között; *Szergej*-ek és *Púpos*-ok is mennek Mátészalkára (<https://iio.hu/hirek/debrecenbe-kene-menni-retrohetvegen-reszt-venni-240813>).

Dízel, Matricás Taurus. A mozaikszavak alapján alkotott nevek pedig a betűszók írás-módját követik: *FLIRT, TRAXX*; illetve a szóösszevonását: *Radony, Talent, Balcsi-Mot.*

Irodalom

- Balázs Géza 1993. A hajónévadás egyéni típusáról: a kenunevek. In: *Névtani Értesítő* 15. 20–3.
- Baukó János 2008. A Komáromi Hajógyárban készült hajónevek neveiről. In: *Névtani Értesítő* 30: 151–5. <https://doi.org/10.29178/NevtErt.2008.13>
- Goda Judit 1997. Vonatnevek Magyarországon ma. In: B. Gergely Piroska – Hajdú Mihály szerk., *Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai* (Miskolc, 1995. augusztus 28–30.) 1–2. A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 209. Magyar Nyelvtudományi Társaság – Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Intézet, Budapest–Miskolc. 2: 611–613.
- Kovács László 2021. *Kacsa, Csirkecomb, Ordító egér, Dórémi* és társaik – közlekedési eszközök nevei és a nevek csoportosítási lehetőségei. *Alkalmazott Nyelvtudomány*. 21/2. 35–46.
- Kubinszky Mihály 1975. *Ungarische Lokomotiven und Triebwagen*. Akadémiai Kiadó, Budapest. <https://doi.org/10.1007/978-3-0348-6445-9>
- Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila 2004. *Helyesírás*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Mártonfi 2020. Tulajdonnevek a helyesírási szótárakban. In: Farkas Tamás – Slíz Mariann szerk., *Tulajdonnevek és szótárak*. ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet – Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest, 2020. 63–91. http://real.mtak.hu/112316/1/05_Tsz_2020.pdf
<https://doi.org/10.26546/4892373.5>
- Mezei István 1986. *Mozdonyok*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Mizser Lajos 1981. Mozdonynevek. *Névtani Értesítő* 6. 48–50.
- Perger Imre 2004. Vonatnevek, mozdonynevek. In: Balázs Géza szerk., *A magyar nyelvi kultúra jelene és jövője I–II*. Magyarország az ezredfordulón. Stratégiai tanulmányok a Magyar Tudományos Akadémián. Műhelytanulmányok, MTA Társadalomkutató Központ, Budapest. I: 361–365.
- Perger Imre 2023. Vonatnevek Magyarországon. In: *Névtani Értesítő* 45. 81–104. <https://doi.org/10.29178/NevtErt.2023.6>
- Villányi György 2009. 75 éves az Árpád sínautóbusz család. *Vasútgépezet*, 4: 3–8.

Elektronikus források

- Ungarische Centraleisenbahn (UCB) 1845–1850 <https://www.pospichal.net/lokstatistik/55401-mkv.htm>
- k. k. südöstliche Staatsbahn <https://www.pospichal.net/lokstatistik/14004-suedoestlstb.htm>
- Balogh Zsolt 2017. *Különös becenevek a vonatok világából.* https://vonattal-termeszetesen.blog.hu/2017/02/25/kulonos_becenevek_a_vonatok_vilagabol
- Fürjes Szabolcs 2022. *A magyar ipar remekei: MÁV Hargita motorvonat.* <https://itthonrolhaza.hu/a-magyar-ipar-remekei-mav-hargita-motorvonat/>
- Fürjes Szabolcs 2024. *Piroska, aki leváltotta a nagymamát: MÁV MDmot.* Piroska, aki leváltotta a nagymamát: MÁV MDmot – ITT HONRÓL HAZA (itthonrolhaza.hu)
- Károly Szabolcs 2020. Nem Dacia a TransMontana: még százat vesz a Green Cargo <https://iho.hu/hirek/nem-dacia-a-transmontana-meg-szazat-vesz-a-green-cargo-201109>
- Korcsmáros Gábor 2024. Már csak december közepéig jönnek a cseh Messerschmittek Budapestre <https://iho.hu/hirek/mar-csak-december-kozepeig-jonnek-a-cseh-messerschmittek-budapestre>
- Vörös Attila 2017. *Csillagromboló a hazai síneken!* <https://iho.hu/hirek/csillagromboloa-hazai-sineken-170619>
- Vörös 2018. *Transmontana dölux.* <https://iho.hu/hirek/transmontana-dolux-181214>
- Debütált a CER Bölénye.* <https://iho.hu/hirek/debutalt-a-cer-bolenye-180404>
- Indóház Online* <https://iho.hu/>